

Asociace
pro mezinárodní
otázky
Association
for International
Affairs

Policy Paper 4/2014

Česko-bavorské vztahy 2008-2014: Skutečně dobré sousedství?

—

Říjen 2014

Česko-bavorské vztahy 2008-2014: Skutečně dobré sousedství?

—

Jakub Eberle

Říjen 2014

Shrnutí a doporučení

- Česko-bavorské vztahy zažívají rozkvět. Díky pragmatickému přístupu obou stran se podařilo prolomit vzájemnou nedůvěru a překonat historickou zátěž. Navázání přímé spolupráce mezi předsedy vlád doplnilo a zastřešilo hustou sít' stávajících, obvykle dobře fungujících přeshraničních styků. Otevření bavorské kanceláře v Praze pak znamená další dílčí krok vpřed.
- Nejvýznamnějšími riziky do budoucna jsou především politická nestabilita v ČR, která do vzájemných vztahů vnáší nepředvídatelnost, diskontinuitu a v krajním případě může vést až k ochladnutí zájmu Prahy o spolupráci s Mnichovem. Na obou stranách také stále hrozí návrat proti druhé straně zaměřeného populismu.
- Česká republika by měla usilovat o další prohlubování spolupráce s Bavorskem. Vztahy se sousedními spolkovými zeměmi by si zasloužily zmínku v připravované revizi koncepce zahraniční politiky, ale i svůj vlastní strategický plán. Prezident ČR by se měl začít pravidelně setkávat s bavorským předsedou vlády, podobně jak již řadu let činí s premiérem saským. Politická reprezentace i státní správa by měly intenzivně spolupracovat s bavorským zastoupením v Praze.
- Nejintenzivněji se rozvíjí hospodářské vztahy, které jsou také pro obě strany klíčové. Pro jejich další posílení je nutné modernizovat dopravní spojení a prohloubit spolupráci v oblasti vědy a výzkumu. Nevyužitý zůstává také potenciál pro pohyb kvalifikovaných pracovních sil z ČR do Bavorska.
- Obě strany by se měly maximálně zasadit o to, aby problematická témata přeshraničních vztahů byla i nadále řešena v korektním duchu. Jedná se především o otázku přeshraniční kriminality, kde je třeba skloubit vstřícnost vůči bavorským obavám s trváním na dodržování svobod vyplývajících z členství v Schengenském prostoru. Transparentní a konzistentní postoj musí ČR zaujímat také v otázkách využívání jaderné energie a ochrany životního prostředí.

Úvod

Pražská návštěva bavorského zemského premiéra Horsta Seehofera z července 2014 vzbudila jen minimální pozornost politiků, médií i odborné veřejnosti. Seehofer se setkal s premiérem Sobotkou a několika rezortními ministry a jednalo se především o konkrétních tématech mezirezortní spolupráce. Na společné tiskové konferenci oba premiéři přednesli poměrně nezáživné zdvořilostní projevy, kde zdůrazňovali úspěchy v budování „nové kapitoly“ vzájemných vztahů. Jednalo se tedy o standardní diplomatickou událost, jakých se každý rok odehraje několik desítek. Tento ničím neobvyklý a pracovní charakter návštěvy je dobrou ukázkou toho, jakou cestu ušel česko-bavorský vztah v posledních několika málo letech. Jen stěží bychom dnes poznali, že Seehofer byl na oficiální bilaterální návštěvě Prahy vůbec poprvé a za značné pozornosti českých i německých médií před pouhými čtyřmi lety a že český premiér mu tuto návštěvu oplatil až v únoru 2013.

Vzájemné bilaterální vztahy mají nepřehlédnutelný význam jak pro Českou republiku, tak pro Bavorsko. Z geografické blízkosti plynou společná témata v oblastech hospodářství, dopravní infrastruktury, policejní spolupráce nebo ochrany životního prostředí. Více než tisíc let sdílené historie se odráží v podobné kulturní identitě, ale nese s sebou i traumatická témata, spojená především s obdobím rozbití a okupace Československa (které našlo své právní posvěcení v bavorském hlavním městě) i poválečného vyhnání německého obyvatelstva (které se v převážné většině uchýlilo právě do Bavorska). Právě toto dědictví dlouho blokovalo navázání spolupráce na nejvyšší politické úrovni, k níž otevřel cestu až odchod vůči ČR nekompromisního Edmunda Stoibera z úřadu zemského premiéra v roce 2008. Nastala tedy ve vztazích mezi Českou republikou a Svobodným státem Bavorsko skutečně nová kapitola? Podařilo se konečně definitivně překonat dlouholetou zátěž minulostních otázek a budovat standardní a skutečně dobré evropské sousedství? Jaký obsah a jaká rizika tato spolupráce přináší? Na tyto otázky se soustředí následující policy paper, který se zaměřuje na politickou a částečně také ekonomickou rovinu vztahů mezi Prahou a Mnichovem v posledních šesti letech.

Pro Mnichov má vztah k Praze naprosto zásadní význam. Posilování vztahu k ČR je jednoznačnou prioritou nejen na rovině politických prohlášení, ale i v každodenní praxi. Z hlediska věnovaného času a personálního zajištění dominuje ČR agendě příslušných referátů dvou nejvýznamnějších vládních institucí, tedy Státní kanceláře a ministerstva hospodářství. Česká republika tento zájem vítá, ale s definováním vztahu k Bavorsku si doposud neuměla jednoznačně poradit. Na jedné straně již dávno opustila v praxi nepřilíhající argumentaci 90. let, podle které seděli relevantní partneři českých představitelů pouze v Berlíně, a usiluje o intenzifikaci spolupráce s jednotlivými spolkovými zeměmi, především pak se sousedním Bavorskem a Saskem. Na straně druhé však spolkové země nejsou nijak zmíněny v dosud platné zahraničněpolitické koncepci z roku 2011, ani v programovém prohlášení Sobotkovy vlády. Nedávné škrty v diplomacii se obzvláště citelně

dotkly právě Mnichova a Drážďan, které opouštěl český personál i celé instituce. Bavorský premiér pak stále čeká na své první přijetí na Pražském hradě – přestože například saský ministerský předseda se s prezidenty ČR setkává pravidelně. Přes zvýšený zájem a faktické uznávání Bavorska za partnera zde tedy panuje určitá asymetrie.

Oteplení po roce 2008 a role minulostních otázek

Sbližovací proces z posledních let, který vyvrcholil již třemi Seehoferovými návštěvami Prahy (2010, 2011, 2014) a reciproční Nečasovou návštěvou Mnichova (2013) vnesl do vztahu mezi ČR a Bavorskem novou dynamiku. Vlivný týdeník *Der Spiegel* dokonce v této souvislosti psal o „konci doby ledové.“¹ Připomeňme si, že předsedové vlád se do té doby na nejvyšší bilaterální úrovni nikdy nesetkali, a to z důvodu odlišných pohledů na tragické události společných dějin, které se bohužel víceméně redukovaly na otázku poválečného vyhnání Němců z Československa. Na nacionalistickou strunu si v předchozích dvaceti letech rádi zahráli politici na obou stranách hranice. Do pozice ochránce sudetských Němců se stylizoval dlouholetý premiér Edmund Stoiber (1993–2007). Bavorští křesťanští sociálové (CSU) pak v roce 2003 v Evropském parlamentu hlasovali proti přijetí ČR do EU, což odůvodňovali českým trváním na platnosti Benešových dekretů. Z českých politiků se proti sudetským Němcům ostře vymezovali především Václav Klaus a Miloš Zeman. Mnichov nepotěšilo ani přijetí tzv. *Lex Beneš*, tedy zákona 292/2004 Sb., který konstatuje, že „Edvard Beneš se zasloužil o stát.“

Procházejí tedy sousedské vztahy skutečně významnou proměnou, nebo se jedná jen o povrchní klišé? Roli minulostních otázek a jejich symbolické prolomení Seehoferem a Nečasem nelze přeceňovat, ale ani bagatelizovat. Je pravda, že premiéři v podstatě jen doplnili mozaiku víceméně kvalitních a korektních vztahů o další článek. Již od začátku 90. let probíhala rezortní spolupráce (například v ekonomických tématech), na úrovni úředníků se pravidelně scházela mezivládní pracovní skupina a fungovalo také společné čerpání fondů z EU nebo spolupráce samospráv. Změny na nejvyšší úrovni se ale kromě významného zlepšení celkové atmosféry projevíly také v odblokování jednání o technických záležitostech, například co se týče přeshraničních výjezdů záchranné služby, a především pak ve věcném tónu, jakým jsou řešeny problematické body (ku příkladu přeshraniční kriminalita, jaderná energie). Premiéřská gesta tedy v žádném případě nepodceňujeme, symbolická dimenze je v česko-bavorské relaci velice důležitá.

Významnou úlohu sehrály osobní priority a charakteristiky klíčových hráčů na obou stranách. Horst Seehofer i Petr Nečas zvolili pragmatickou linii, využili klidnějšího období

¹ Fischer, Sebastian. „Schwieriger Prag-Besuch: Seehofer normalisiert Bayern.“ *Spiegel Online*. 20.12.2010. Online: <http://www.spiegel.de/politik/ausland/schwieriger-prag-besuch-seehofer-normalisiert-bayern-a-735720.html>. (Ověřeno k 5.10.2014.)

mezi vrcholy nejdůležitějších volebních cyklů a spojili síly ve sdílených zájmech, jakými jsou dopravní infrastruktura či vnitřní bezpečnost. Roli prostředníka sehrál Karel Schwarzenberg, který má v Bavorsku hustou síť osobních kontaktů a těší se zde značnému renomé. S neočekávaným, nepřímým příspěvkem se připojil také spolkový prezident Joachim Gauck skrze své smířlivé gesto vůči lidickým obětem. Seehoferovo vítězství v zemských volbách na podzim 2013 i pokračující zájem o Bavorsko ze strany Sobotkovy vlády přispívají k celkově optimistickému výhledu. Za destruktivní můžeme naopak označit vliv obou posledních českých prezidentů, kteří se protiněmeckých výroků nevyvarovali ani v letech 2012 a 2013, a to především v souvislosti s prezidentskými volbami. S ostrou odezvou českých médií, která jsou ovšem na dané téma poněkud přecitlivělá a vůči Klausovi a Zemanovi obecně kritická, kontrastovala umírněná reakce v Bavorsku. Politici i média výroky víceméně přešli jako vnitropoliticky motivované osobní názory a soustředili se naopak na ocenění konstruktivní pozice české vlády. Oficiální dimenze česko-bavorského vztahu tedy bude i nadále závislá především na postoji vlády a její schopnosti komunikovat případné další prezidentské přešlapy.

Hlavní aktéři česko-bavorských vztahů

Česko-bavorské vztahy jsou tvořeny hustou spleť kontaktů mezi podnikateli, regionálními a komunálními samosprávami i nevládními organizacemi, v němž hrají centrální úřady roli koordinátorů a moderátorů, kteří jen nastavují rámcové podmínky. Na české straně připadá hlavní úloha Ministerstvu zahraničních věcí (MZV), na bavorské pak Státní kanceláři (StK), pod jejíž strukturu spadá také příslušná ministryně zodpovědná za evropské záležitosti a vnější vztahy (v letech 2008-2013 Emilia Müllerová, od roku 2013 Beate Marková). V konkrétních rezortních tématech, která tvoří naprostou většinu obsahu česko-bavorského vztahu, však spolu příslušná ministerstva komunikují napřímo a MZV či StK tak často mají jen velmi rámcovou představu. Pro koordinaci, ale také navazování a udržování kontaktů, má velký význam Česko-bavorská mezivládní pracovní skupina, která existuje již od roku 1990 a schází se každých osmáct měsíců (naposledy v listopadu 2013 v Kašperských horách). Vedoucími delegací jsou ředitelé příslušných odborů MZV a StK, ale účastní se například i český velvyslanec v SRN, bavorská ministryně či zástupci krajů a samospráv.

Zásadním komunikačním kanálem je přímé zastoupení České republiky v Mnichově. Navzdory výše popsané intenzifikaci bilaterálních vztahů však české agentury v bavorské metropoli v posledních letech dramaticky oslabily. Počet zaměstnanců Generálního konzulátu (GK), pod který kromě Bavorska spadají i tři další spolkové země, klesl za předchozích pravicových vlád o polovinu, kdy jediným zástupcem ČR pro ekonomické a politické vztahy byl po dva roky sám generální konzul. V roce 2014 došlo k opětovnému posílení o jednoho dalšího diplomata, ale budova GK z roku 2001, do jejíž stavby MZV

investovalo 53 milionů korun,² je stále poloprázdná, zatímco České centrum sídlí v jiném objektu na prestižní adrese v centru města. Mnichov opustila také investiční agentura CzechInvest, která se přestěhovala do Düsseldorfu. Je proto na místě položit si otázku ohledně racionality současné podoby českého zastoupení. Roztříštěnost do různých budov rozhodně nepůsobí dojem promyšleného hospodaření se zdroji v situaci, kdy to byla právě nutnost úspor, kterou se škrty v zastoupení ČR v zahraničí odůvodňovaly.

Výsledkem rozvoje česko-bavorské spolupráce je také chystané otevření bavorského zastoupení v Praze, k němuž mělo původně dojít při příležitosti Seehoferovy červencové návštěvy, ale nakonec muselo být posunuto – počítá se s ním však ještě do konce roku 2014. Mnichov byl doposud v Praze reprezentován prostřednictvím Česko-německé obchodní a průmyslové komory, jejíž jeden zaměstnanec zároveň vykonával na částečný úvazek funkci bavorského zástupce podřízeného ministerstvu hospodářství. Tento značně úsporný model, který je zaměřen především na podporu zahraničního obchodu, Bavorsko provozuje ve více než dvaceti zemích světa. Nové zastoupení však přinese zcela nový rozměr, a to co se týče kvality i kvantity. Bude se totiž jednat o samostatnou instituci podřízenou přímo StK, která bude zajišťovat široké spektrum témat, a to včetně politických. Takovému statutu se doposud těší jen bavorské kanceláře v Berlíně, Bruselu a Montréalu. I to je důkazem, že vztah k Praze je pro Mnichov jasnou prioritou.

Hlavní oblasti a témata

Vzhledem k zapojení široké skupiny aktérů je neméně pestrá také tematická agenda česko-bavorských vztahů. Tato studie stručně mapuje tři oblasti, které se v minulých letech do spolupráce mezi Prahou a Mnichovem promítaly nejvýrazněji. Díky vysoké míře hospodářské provázanosti a souvisejícímu zájmu obou stran na zkvalitnění infrastruktury se jedná o zahraniční obchod a dopravu, kvůli problematickému charakteru a často odlišným perspektivám sem pak patří také potírání přeshraniční kriminality, energetika a životní prostředí.

A. Zahraniční obchod a doprava

Žádné politické prohlášení neopomene zmínit klíčový význam vzájemného obchodního vztahu. Jeho hlavními determinanty jsou geografická blízkost a objem obchodní výměny, jejichž výsledkem je velká propojenost ekonomik obou zemí. V roce 2013 činil obrat vzájemného obchodu 15 miliard eur, což z ČR dělá sedmého nejvýznamnějšího partnera Bavorska. Z opačného pohledu patří Bavorsko stabilně mezi tři největší obchodní partnery

² Kratochvíl, Jan. „Generální konzulát České republiky.“ *Archiweb*, 2003. Online: <http://www.archiweb.cz/buildings.php?&action=show&id=126>.

ČR s obdobnými hodnotami jako Slovensko a Polsko. V obou směrech obchod roste, naposledy o 5 % v případě exportu a 7 % pro import (údaje pro rok 2013 z pohledu ČR). ČR má s Bavorskem výrazně pozitivní obchodní bilanci, vývoz dosahuje téměř dvojnásobné hodnoty dovozu. To je do velké míry výsledkem působení bavorských firem v ČR, namátkou jmenujme například BMW, Linde, Allianz, Siemens, Osram, TÜV Süd či Vltava Labe Press. Hodnota jejich přímých investic dosáhla v roce 2012 částky 4,8 miliardy eur, proti čemuž je českých 50 milionů eur v Bavorsku jen nepatrným zlomkem. Provozy z ČR do Bavorska často dodávají součástky pro složitější komplexy, například v automobilovém průmyslu, které jsou pak reexportovány. Nejvýznamnějšími českými vývozními artikly jsou vozidla a jejich součástky, následována elektronikou a optickými produkty a stroji. Opačným směrem nejčastěji putují stroje, vozidla a jejich součástky a elektrická zařízení.³

Z propojenosti obou zemí pramení také hlavní příležitosti a výzvy. Velkou šancí pro české občany je úplné otevření německého pracovního trhu, ke kterému došlo po vypršení přechodného období v květnu 2011. Navzdory původním, populisticky motivovaným obavám z nekontrolovaného přílivu migrantů dnes Bavorsko naopak pracovníky vítá. Kvalifikovaných sil je zde nedostatek, zvláště co se týče absolventů tzv. MINT oborů, tedy matematiky, inženýrství, přírodovědných a technických škol. Tato příležitost, kterou bude pravděpodobně dále žít německý demografický úbytek, zatím zůstává nevyužita, a to také díky neochotě Čechů stěhovat se za práci a nedostatečné znalosti němčiny. Zajímavé možnosti pro spolupráci v hospodářské i vědeckotechnické oblasti souvisí s evropským navigačním systémem Galileo, jehož řídicí středisko leží nedaleko Mnichova, zatímco administrativní centrum sídlí od roku 2012 v Praze.

Za největší překážky jsou z bavorské strany považovány především netransparentnost českých veřejných zakázek a chybějící či zastaralá dopravní infrastruktura (což se týká především železničního spojení Praha-Mnichov, které se nicméně podařilo společně prosadit do plánu transevropských dopravních sítí). Spolupráci stěžuje také personální nestabilita na české straně. Za jediné volební období bývalého ministra hospodářství Martina Zeila (2008-2013) se na partnerském Ministerstvu průmyslu a obchodu ČR vyměnilo pět ministrů a toto střídání se bohužel promítá i na úřednickou úroveň. V takovém prostředí je velmi složité udržovat osobní kontakty, které jsou však pro fungující spolupráci naprosto zásadní. Mezi

³ Statistiky pocházejí z následujících zdrojů: Industrie- und Handelskammern in Bayern. *Der Außenhandel Bayerns 2013*. Online: <http://www.ihk-nuernberg.de/de/Geschaeftsbereiche/International/Trends-Fakten-und-Zahlen/Der-Aussenhandel-Bayerns.html>. (Ověřeno k 5.10.2014.); Česko-německá obchodní a průmyslová komora. „Bayerisch-Tschechische Wirtschaftsbeziehungen.“ Online: <http://tschechien.ahk.de/vertretungen/repraesentanz-des-freistaates-bayern/bayerisch-tschechische-wirtschaftsbeziehungen>. (Ověřeno k 5.10.2014.); Český statistický úřad. *Zahraniční obchod České republiky v roce 2013*. Český statistický úřad, 26.9.2014. Online: <http://www.czso.cz/csu/2014edicniplan.nsf/p/241015-14>. (Ověřeno k 5.10.2014.); Bayerischer Industrie- und Handelskammertag, Aussenwirtschaft Austria. *Exportbericht: Tschechien (Stand: November 2012)*. Online: <http://www.auwi-bayern.de/awp/inhalte/Anhaenge/Exportbericht-Tschechien.pdf>. (Ověřeno k 5.10.2014.)

dílčí problémy, jimiž se zabývá česko-bavorská mezivládní komise, patří například vzájemné uznávání profesních kvalifikací nebo odbourávání byrokratických překážek.

B. Potírání přeshraniční kriminality

Mezivládní agendu významně utváří otázky spadající do oblasti vnitra a policie. Otevření hranice po vstupu ČR do Schengenského prostoru v roce 2007 s sebou nepřineslo jen příležitosti, ale také přeshraniční kriminalitu, která proudí především směrem z ČR do Bavorska. V roce 2012 došlo v příhraničním Hofu k setkání ministrů vnitra ČR, SRN, Bavorska a Saska, které bylo impulzem k zahájení dialogu, jehož cílem je zintenzivnění spolupráce na nejvyšší politické (ministři vnitra) i pracovní (policejní prezidenti) úrovni za účelem řešení nejzávažnějších problémů. Schůzka definovala hlavní okruhy pro práci na nižších úrovních (nelegální migrace, drogy, jednání o nové česko-německé smlouvě o policejní spolupráci) a bylo zde také prezentováno zřízení společného policejního centra Petrovice-Schwandorf. Druhé setkání proběhlo o rok později v Praze a rozhodnuto zde bylo o přizvání Polska. Ministři vnitra se setkávají i na bilaterální bázi.

Nejvýznamnějším tématem je dnes obchod s drogami, a to zejména distribuce pervitinu, vyrobeného v českém pohraničí, do SRN. Drogy sehrály významnou roli při zřízení hofské platformy a přitahují také značnou politickou i mediální pozornost na obou stranách hranice. Množství pervitinu zadrženého v Bavorsku stále roste, a ČR se tak stávala terčem kritiky bavorských politiků za svou protidrogovou strategii, která byla považována za příliš liberální. Přestože česká strana selhání odmítala, ministerstvo vnitra zároveň podniklo celou řadu opatření, kterými vyšlo bavorské straně vstříc, a to například zpřísněním české protidrogové legislativy či intenzivnějšími kontrolami vozidel na české straně hranice. Problém je tedy řešen věcně a kooperativně a bavorská exekutiva není ve vleku občasných silných výroků zemských poslanců. To se potvrdilo i v období kampaně před zemskými volbami na podzim 2013, kdy bylo toto téma zneužíváno jen výjimečně. Přeshraniční kriminalita však do budoucna zůstává nejcitlivějším bodem česko-bavorské spolupráce.

Věcně byl řešen také problém častých bavorských silničních kontrol podél hranic ČR (tyto kontroly jsou ale vykonávány i na dalších, vnitroněmeckých hranicích), který ČR považovala za porušování principů volného pohybu v rámci EU. Zde došlo k dohodě o důsledném používání uniforem bavorskými policisty a jasné komunikační strategii vůči českým řidičům.

C. Energetika a životní prostředí

Jedním z nejviditelnějších témat byla především v letech 2011 až 2012 otázka rozdílného přístupu k jaderné energetice, a to v důsledku souběhu dvou stěžejních událostí: tendru na

rozšíření jaderné elektrárny Temelín (JETE) a obratu v německé energetické koncepci (tzv. *Energiewende*). Spolková vláda po fukušimské havárii přehodnotila svou podporu jaderné energie a naopak ohlásila okamžité uzavření několika elektráren a postupné opuštění tohoto zdroje do roku 2022. Tradičně projaderná CSU se k tomuto kroku nejen připojila, ale dokonce pro Bavorsko ohlásila ještě o dva roky kratší lhůtu. Energetické koncepce ČR a SRN se tak naráz octly v přímém rozporu. To vedlo jak k oživení staré bavorské nejistoty ohledně bezpečnosti JETE, tak k otevření zcela nových problémů, například „přetoků“ elektřiny do ČR v souvislosti s jejími zvýšenými transporty ze severu Německa směrem na jih.

V kontextu přibližování Prahy a Mnichova přišla česká vláda s otevřeným gestem a v Pasově proběhlo v červnu 2012 veřejné slyšení na téma bezpečnost JETE, kterého se zúčastnila rozsáhlá expertní delegace z ČR. Bavorská reakce nebyla zcela konzistentní a čitelná. Oficiální vyjádření premiéra Seehofera dlouhodobě potvrzují linii Spolkové vlády, která respektuje právo každého státu na volbu vlastního energetického mixu. Praha také byla předem ujištěna, že formát právně nezávazné diskuze je pro Mnichov dostatečný. Zemský sněm se však s veřejným slyšením neuspokojil a naopak přijal deklaraci, která vládu vyzývala, aby trvala na přímém zapojení do formálního procesu a zorganizování veřejného Vyhodnocení vlivů na životní prostředí (EIA) v Bavorsku. Ze strany sněmu se tak jednalo o politizaci EIA a projev nedůvěry k objektivitě jeho realizace na české straně. K promítnutí tohoto postoje do pozice bavorské vlády ale nedošlo. Byl však jedním z impulzů, který přiměl tehdejšího ministra zahraničí Schwarzenberga k napsání článků pro *Süddeutsche Zeitung*, v němž odmítl zahraniční tlak a obhajoval českou energetickou koncepci⁴. Od pasovské diskuze, která nepřitáhla příliš velký zájem veřejnosti, však otázka JETE a jaderné energetiky obecně ustoupila do pozadí. Na tento jev je třeba pohlížet v celkovém kontextu opadnutí pofukušimského šoku, ale také zdařilé komunikace české vlády: bavorští úředníci si v osobních rozhovorech pochvalují míru transparency z české strany.

V oblasti životního prostředí se do spolupráce promítá již zmiňovaná personální nestabilita na české straně, která se v tomto rezortu navíc úzce spojuje s programovou diskontinuitou a ideologizací (zmiňme opět roli prezidentů Klause a Zemana). Český pohled na environmentální otázky prodělal v důsledku střídání různých stran ve vedení Ministerstva životního prostředí hned několik radikálních obrátů. Důsledkem této situace bylo zadrhnutí spolupráce národních parků Šumava a Bavorský les po nástupu Jana Stráského do čela Národního parku (NP) Šumava a příklonu k výraznému hospodářskému využití kapacit NP. Nejde přitom o maličkost, spolupráce národních parku je vedle JETE nejdůležitějším bodem rezortní spolupráce. Překážkou není ani tak rozdílná filozofie – na volbu vlastního přístupu

⁴ Schwarzenberg, Karel. *Autorizovaná verze textu "Energiepolitik: Chance oder Problem zwischen Nachbarn?" prvního místopředsedy vlády a ministra zahraničních věcí Karla Schwarzenberga pro Süddeutsche Zeitung*. 11.6.2012 Online:

http://www.mzv.cz/jnp/cz/o_ministerstvu/archivy/clanky_a_projevy_ministra_schwarzenberga_5/x2012_06_11_energiepolitik_chance_oder_problem_zwischen_nachbarn.html.

má každá země výsostné právo. Jde především o nečitelnost a nespolehlivost ČR jako partnera, které se promítají i do realizace konkrétních projektů. Tento dílčí problém potrvá, dokud si ČR nedokáže vyjasnit svůj postoj k politice životního prostředí, kterého se také bude ochotna dlouhodobě držet.

Závěr a výhled

Česko-bavorské vztahy zažívají rozkvět a dnes lze bez nadsázky hovořit o skutečně dobrém evropském sousedství. Oficiálním prohlášením o „nové kapitole“ vztahů tedy můžeme přitakat, protože se díky pragmatickému přístupu obou stran, zosobněných zejména dvojicí Seehofer-Nečas, podařilo prolomit vzájemnou nedůvěru a překonat historickou zátěž. To je třeba ocenit, protože oba premiéři projevili politickou odvahu, a významně tak přispěli k celkovému zlepšení atmosféry mezi Prahou a Mnichovem. Na tuto linii pak podle všeho navazuje i Sobotkova vláda. Zároveň je ovšem třeba zdůraznit, že ke sblížení došlo v prostředí složité a decentralizované sítě dobře fungujících vazeb mezi samosprávami, podnikateli, hospodářskými svazy, univerzitami, národními parky či občanskou společností. Spolupráce mezi ČR a Bavorskem tedy v žádném případě nebyla v posledních letech budována od základů, spíše zde došlo k doplnění posledního a nejdůležitějšího dílku do pestré mozaiky nejrozličnějších vazeb.

Také další výhled je optimistický. Probíhá spolupráce na celé řadě konkrétních projektů, od součinnosti v rezortních tématech až po přípravu společné zemské výstavy v roce 2016. Vedle příležitostí, které lze z pohledu ČR hledat především v hospodářství, rozvoji infrastruktury či vědě a vzdělávání, zde ale existují i rizika. Ta můžeme vidět jak v citlivých tématech, především v otázkách přeshraniční kriminality, tak v přístupu politické reprezentace. Na české straně je významným negativním faktorem politická nestabilita, která komplikuje budování kontaktů a vnáší diskontinuitu do dlouhodobějších projektů. V kontextu nezájmu o zahraniční politiku také není vyloučeno, že některá z budoucích vlád bude Bavorsko opomíjet. Bylo by proto na místě vypracovat konkrétní strategii politiky vůči oběma sousedním spolkovým zemím, které mají pro ČR větší význam než celá řada klasických mezistátních vztahů. Budování důvěry nepřispívají ani protiněmecké výroky, které zaznívaly především od posledních dvou českých prezidentů – zde je důležitý především jasný distanc české vlády. Na bavorské straně představuje riziko posílení populistického proudu vládnoucí CSU, a to v důsledku očekávaného boje o nástupnictví po Horstu Seehoferovi, stejně jako tlaku zprava, který vytváří euroskeptická Alternativa pro Německo (AfD). Zabránit, aby se tato rizika promítla do oboustranně velmi důležitého vztahu, je tak zásadním úkolem pro politiky v Praze i Mnichově.

Asociace
pro mezinárodní
otázky
Association
for International
Affairs

Policy Paper 4/2014

Česko-bavorské vztahy 2008-2014: Skutečně dobré sousedství?

–
Říjen 2014

Poděkování

Autor by rád poděkoval zaměstnancům následujících institucí, kteří souhlasili s provedením výzkumných rozhovorů a ochotně se podělili o svůj pohled na česko-bavorské vztahy:

Ministerstvo zahraničních věcí ČR

Generální konzulát ČR v Mnichově

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR

Ministerstvo životního prostředí ČR

Bavorská státní kancelář

Bavorské státní ministerstvo pro hospodářství, infrastrukturu, dopravu a technologie

Obchodní a průmyslová komora Mnichov

Bavorské státní ministerstvo pro životní prostředí a zdraví

Frakce SPD v Bavorském zemském sněmu

ASOCIACE PRO MEZINÁRODNÍ OTÁZKY (AMO)

Asociace pro mezinárodní otázky je nevládní nezisková organizace založená v roce 1997 za účelem výzkumu a vzdělávání v oblasti mezinárodních vztahů. Základním posláním AMO je přispívat k hlubšímu porozumění mezinárodnímu dění. Díky svým aktivitám doma i v zahraničí a dlouholeté historii je AMO vnímána jako čelní nezávislá instituce svého druhu v České republice.

K dosažení svých cílů AMO:

- formuluje a vydává studie a analýzy;
- pořádá mezinárodní konference, expertní semináře, kulaté stoly, veřejné diskuse;
- organizuje vzdělávací projekty;
- prezentuje kritické názory a komentáře k aktuálnímu dění pro domácí a zahraniční média;
- vytváří příznivější podmínky pro růst nové generace expertů;
- podporuje zájem o disciplínu mezinárodních vztahů mezi širokou veřejností;
- spolupracuje s řadou dalších domácích i zahraničních institucí.

VÝZKUMNÉ CENTRUM AMO

Výzkumné centrum Asociace pro mezinárodní otázky je předním českým think-tankem, který není spjat s žádnou politickou stranou ani ideologií. Svou činností podporuje aktivní přístup k zahraniční politice, poskytuje nestrannou analýzu mezinárodního dění a otevírá prostor k fundované diskuzi. Hlavním cílem Výzkumného centra je systematické sledování, analýza a komentování mezinárodního dění se zvláštním zaměřením na zahraniční politiku České republiky.

Výzkumné centrum bylo založeno v říjnu 2003 jako analytický útvar Asociace pro mezinárodní otázky se zaměřením na mezinárodní vztahy a zahraniční, bezpečnostní a obrannou politiku. Jádrem VC AMO je [tým analytiků](#), jejichž prostřednictvím nabízíme odbornou expertízu v hlavních problémech světových regionů a klíčových otázkách současné mezinárodní politiky. Výzkumné centrum zpracovává [vlastní odborné studie](#), analytici poskytují [komentáře](#) k aktuálnímu dění prostřednictvím médií. Dedikovanou platformou pro hodnocení mezinárodní politiky je [blog AMO](#).

www.amo.cz

